

«ՍԻՈՆ»-Ի ԼՈՒՍԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Տեղւոյս ազգայիններէն Մ. Թումոյ-եան երկու հարցումներ ունի, յղուած իմ քաղաքացիական, առաջինը՝ զոյգ ճիւղաւորումով։ —

Ա) Միայն մեր եկեղեցիին յատուկ է Վնդաստանի արարողութիւն կատարել։ Եւ յետոյ, ինչո՞ւ Վնդաստան չենք կատարեր իրաւունքացէն մինչև Տեառնընդառաջ երկարող 5 ամիսներու ընթացքին։

Բ) Ինչո՞ւ եկեղեցիներու խորանները միշտ գէպի Արեւելք կը նային։

Ա) Առաջին հարցումին առաջին կէտին կը պատասխանենք մէկ բառով միայն — Այո։ Գալով հարցումի միւս կէտին, արարողութեան ամենն իսկ կը յայտնէ թէ ան կը կատարուի անդերուն — մշակուած, ցանուած — բերքերու առատութիւնը հայցելու համար Ամենապալէն, ինչպէս որոշ կ'երեւի երբորդ բաժնին մէջ, ուր կ'օրհնուին Վերկիրս, անդաստանս եւ ամենայն պողարերութիւնք տարւոյս։ Արդ, նկատելով որ Սեպտեմբերի կէսերուն ամենուզ իրաւունքային ատեն կաւելքը հաւաքուած ու վարուցանի շրջանը աւարտած կ'ըլլայ, մեր եկեղեցին կը դադարեցնէ կատարումը այդ արարողութեան մինչև Տեառնընդառաջի նախատեսուած, այսինքն կէսերը Փետրուարի, երբ նշնինները իրենց առաջին ծիւղով կ'աւտեն մօտիկութիւնը դարնան եղանակին։ Նկատելի է որ Վնդաստան կը կատարուի ամենէն յաճախակի կերպով Յիսնայ շրջանին, երբ պտուղներ ետեւ ետեւի կը հասունանան ու հունձքի օրերը կը հասնին։

Բ) Արեւելքը, վաղմէի դարերէն սկսեալ, գրեթէ բոլոր ժողովուրդներու մօտ նախապատիւ եղած է չորս կողմերէն, որովհետեւ հոնկէ է որ իր ծագումը կ'առնէ երկրագունդին լոյս ու ջրամութիւն բերող արեգակը։ Հրէից մօտ ալ Սինաիկաները միշտ գէպի արեւելք կը նային։ Եւ եկեղեցիներէն, Երուսաղէմի մէջ բացառուութիւն կը կազմէ միայն Ֆրանչիսկաններու Ս. Փրկիչ Մայր եկեղեցին, որուն խորանը կը նայի հիւսիս-հիւսիս-արեւմուտեան ուղղութեամբ։

ԱՊՐԻԼԵԱՆ ՅՈՒՇԱՏՕՆ

Ստորիմանայ գաղութը այս օրի եւս, առանց յարեմուանական կամ կուսակցական խօսքեան, արժանաւորապէս նշեց օտեղարձը Ապրիլեան հայաչինջ եղեռնին։

Տրուած ըլլալով որ Ապրիլի 24ը այս օրի զուգարկապա՛մ եր քս չին Տոմարի Աւագ Ուրբաթին, ուր չէր կարելի մասուցանել Ս. Պատարագ, ժողովուրդին մէկ մասը առաւօտեան ժամը 8-30ին իջաւ Խաշի ձանապարհին վրայ գտնուող Հայ-Կաթողիկէ եկեղեցին, ներկայ ըլլալու համար մասուցուած Ս. Պատարագին, խօսուած քաղաքի եւ կասարուած հոգեհանգիստին։ Փակ հայկական խանութներու մուտքին կ'պցուած հինգ լեզուներով յայտարարութիւններ կը բացաւ։ Ինչին իմաստը գործադրուին։

Արարողութեանց աւարտին կազմուեցաւ երկարածիկ բափօր մը, բաղկացած քաղաքի բոլոր հայ սպառնական խումբերէն եւ արեւոյճներէն եւ ամէն օրիք, սեւ ու դաւապարզ իր մէջ հասուող ստուարաբիւ հայութեան։ Հին Քաղաքի ներքին փողոցները խնդրուած էին Ձապական օտներու առիթով քաղաք գտնուող բազմազգի ուխտաւորներով։ Քիչ առաջ օսկաւիք հոնկէ անցած եր Յունաց բափօր, խաշեր բարձած ուղղուելով Խաշեղութեան Սրբավայր՝ Փողոցոր։ Քափօր կ'առաջնորդէր Լաթինաց վանի բաւալաններէն մին, որուն ետեւէն չորս պարմանուրներ կը կրէին իր ծոցին վառ ծաղիկներ զոգաւորած զօրք մը, որուն ետեւէն չորս երիտասարդներ բարձած էին մեր անբաղ նահապետներուն օսկերոսիք իր մէջ ամփոփող օսկեպառ սնուկ մը։ Հայ-Կաթողիկէ յարեմուանութեան կրօնապետ Գեորգիքի Տ. Յովսէփ Մ. Վրդ. Շատարեւան բափօրին զլուր անցած, հոգեւոր մեղեդիներով ու ցեղասպանութիւնը դաժապարտող եւ մեր պալար իրաւունքներուն պահանջը բանաձեւող լողուններով կը յառաջանար։ Բազմաբիւ եւ բազմալեզու էին ճոյնը իսող պատասաններ, որոնց կտրգին էին նկարները Պոլսոյ մէջ անցնող Հոկտեմբերէն ի վեր արգելափակուած Ս. Ուխտի Միաբան Հոգ. Տ. Մանուէլ Վրդ. Երկարեանի, անոր ազատ արձակումը պահանջող յայտարարութիւններէն։